Hatdik évfolyam. 115-dik szám. Kolozsvártt, 1876 szombat május 20.

Előfizetési díj.

Vidéken postán vagy helyben házhoz hordva

Egész évre	16 frt.
Félévre	8 „
Negyedévre	4 „
Egy hóra helyben	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott garmond sor vagy annak tere 6 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos Stadt Stubenbastei Nr. 2. (Eckhaus den Wollzeile 36.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistisches Bureau. Budapesten: Haasenstein és Vogler hirdetés közv. irodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitatér 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józseftér 10. sz. 1 emelet

Nyilttéri czikkek

garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:

Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:

Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS

a

„KELET"

polikai és közgazdasági napilap

hatodik évfolyama második évnegyedére.

A „Kelet" előfizetési ára:

Egész évre	16 frt
Félévre	8 frt
Negyedévre	4 „
Egy hóra	1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerűbben postai utalványnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Nyolcz egyszerre beküldött előfizetés után tiszteletpéldánynyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet" kiadója.

Kolozsvár, 1876. máj. 19.

(B—n). A napokban a szabadelvű pártól kilépett képviselők közül ketten kisétték meg kilépésüket küldőik előtt okadatolni, és pedig a Teréz-város képviselő Schwarcz Gyula és a Ferencz-város képviselője Csernátony Lajos.

Schwarcz Gyula, ki a közelebbi országülésekben mindég a szélsőségek felé vonódott, mostani beszédében ujból ezen hajmáról tett tanubizonyságot, midőn a külön vámterületre alapitotta kilépését. De nemmondta meg, hogyan kik által gondolná eztkeresztülvihetőnek, s mennyiben lenne hasnos vagy káros reánk nézve anyagi tekintetben; pedig nem hisszük, hogy maga képviselő ur is ne látná a külön vámterület felállításának árnyoldalait is.

Nekünk nincs szándékunkban Schwarcz Gyula képviselő urat meggyőződésében megingtni, ám legyen neki a maga hite szerin de meg fog engedni, ha a Teréz-város 100-as bizottmányát, mely előtt nyilatkozott, nem tekinthetjük jogositva a városisz összes válosztói nevében mondani itéltet.

Más alapelvekből indult ki Csernátony Lajos, ki előterjesztésében hangsulyozta, hogy nem tartja helyesnek azt, hogy a ministerium lemondását visszavette, s azon hitének ád kifejezést, miszerint parliamentünkben egy kormányképes szabadelvű kormánypártnak és egy szabadelvű ellenzéknek kell alakulni s csak is akkor lesz szénánk rendén. Azonban kilátásba helyezi, hogy ha rosszabbra fordulnak őszig ügyeink, meg fogja szavazni a bécsi pontozatokat.

Minden attól függ, hogy értelmezi szavait. Ha azt érti a rosszabbra fordulás alatt, hogy ha Európa békéje őszig megzavartatnék, vagy a reactió felütné fejét Ausztriában és nálunk, akkor fel se teszszük egyetlen tagjáról is a szabadelvű pártnak, hogy ne sorakozna ujból.

Ha azonban utopicus reményekkel kecsegtetve magát azt reményli a képviselő ur, hogy októberig a keleti kérdés végkép meg lesz oldva, Európa békéje hosszas időre biztositva lesz és egyszersmind belreformjainkkal is merőben elkészülve, ennélfogva eljön az ideje, a mikor sem Ausztria, sem más szomszédok barátságára nincs többé szükségünk; akkor előre megmerjük jósolni, miszerint a képviselő ur csalódni fog, s bizonyosan megszavazza a bécsi megállapodásokat, mert nem tesszük fel róla, hogy csupán hiuságból nehogy mameluknak tekintessék, hazánk jövőjét koczkáztassa a pártszakadás előmozditása által.

Általában nem helyeseltük volna, ha Tisza mereven ragaszkodva követeléseihez, az egyezkedést lehetetlenné tette volna, mert ebből nem az következett volna, hogy pár, rövid ideig tartó ministeri válság után, ujból a szabadelvű párt kerül felülre, hanem igen könnyen egy az egész nemzetet minden izeiben megrázkódtató általános válság, mire pedig épen semmi szükségünk sincs.

Csernátony Lajost, mint az „Ellenőr" szerkesztőjét a vidéken mindenki olyannak tekintette, mint a kinek lapja a Tisza-párt meghitt organuma s ennélfogva mióta Tisza ministerelnök, igen nagy befolyást gyakorolt országszerte.

Ennélfogva mi természetesebb, mint az, hogy a szabadelvű pártnál való kilépése igen kellemetlen hatást gyakorolt a vidéken s ebből sokan a miniszterek közt kitörőfélben levő egyenetlenségekre következtetnek.

No de ne mulassunk tovább az egyes személyek körül s vegyük örvendetes tudomásul azon barátságos hangulatot, mely a szabadelvű párt többsége és az élszakadottak közt érvényre kezd jutni, mert ezen az uton remélhetőleg összzel ujból egybekerül legalább nagyobb része azoknak, kik a jelenlegi kormány alakulása óta a szabadelvű pártot alkották s oly compact támogatták a miniszteriumot künn és benn nehéz munkáiban.

— **A képviselőház** május 17-ki ülésében a szokásos elnöki előterjesztések után a holnapi ülésre az igazságügyi bizottság javaslatai tüzettek ki.

Felolvastatván Lovász Miklósnak a hadügyi költségek leszállitására a delegációkat figyelmeztető inditványa, s a szombati ülésre Madrásznak a közös hadsereg leszállitása iránti inditványa kitüzetvén, következnek az 1873—74-diki közösügyi tulkiadásokról szóló javaslat tárgyalása. A pénzügyi bizottság megszavazásra ajánlja a javaslatot. Simonyi János nem fogadja el a javaslatot. Széll K. miniszter: A javaslat, melyet Simonyi János megtámadott, csak oly költséget akar megszavaztatni, melyek a maguk alkotmányos és törvényes utján jóvá hagyattak, a melyek fedezéséről ugyan a törvények szerint a magyar képviselő háznak kötelessége gondoskodni.

Szónok a póthitelnek beterjesztésével a ház határozatát követi, midőn nem bizza ez összegek jóváhagyását a zárszámadásokra, hanem külön javaslatok alapján kéri azt (Helyeslés.)

Erre a javaslat átalánosságban ugy mint részleteiben vita nélkül elfogadtatott.

Változtatlanul s észrevétel nélkül elfogadtattak ezután az egyenes adók leszámitolása iránti póthitelről, a választási költségekre szükséges póthitelről, az igazságügyi budgetben tett tulkiadások leszámolásáról, a Horvát-Szlavonországot az adóhátralékokból megillető rész iránti póthitelről szóló javaslatok, melyek holnap fognak harmadszor felolvastatni.

Ezzel az ülés véget ért.

KÜLFÖLD

Kolozsvár, 1876. május 19.

A lázadók török területen egyre szaporodnak, nevezetesen Bulgáriában ennek Otlu-Keni nevű helységében, mely Tatár-Bazardzsiktól nyolcz órányira van a Balkán déli oldalán és 3000 fönyi lakossággal bir, kezdődött a fölkelés.

A lakosok állitólag azért lázadtak föl, mert az adószedők tulságos rakonczátlanságait már nem tudták tovább türni. Abdul Kerim pasa föparancsnok 15,000 fönyi sereggel áll Tatár-Bazardzsik mellett. A fölkelők itt is nagy pusztitásokat tesznek a közlekedési eszközökben, vasutak és távirdák lerombolása által.

A szalonikii conzulgyilkosságban vétkesek egy része, halállal bünhődött, a többiek a török fővárosba szállitattak. A törökök ennek daczára sem zavarogtak. Csend uralkodik mindenütt, habár tagadhatlan, hogy a kedélyek nyomottak s az izgalom titkosan forr.

Ez ügyben interveniált a Konstantinápolyban székelő diplomatiai testület és követeléseit következő pontozatokban terjesztette a porta elé: a gyilkosok és a zendülés szitóinak példás megbüntetése 8 nap alatt; a kormányzók fölszólittatnak, hogy éberségüket megkettőztessék és a közrendet föntartsák: minden zavargásokért ők tétetnek felelősekké, melyek, az általuk kormányzott tartományunkban kiütnek; a meggyilkolt consulok Szalonikiban temettetnek el nyilvánosan és pompával; végül a török hirlapok fölszólittatnak, hogy semmi oly körülményt ne irjanak, mi által a törökök fanatizmusa fölizgattatnék.

A közelebb meghalt Ricárd franczia belügyér utódául Marcére neveztetett, kit a republikánus sajtó szivesen lát a ministeri székben.

BELFÖLD.

Maros vásárhelytt, 1876. máj. 16.

(Czáfolat.)

A „Kelet"-nek azon czikkére*), a melyben én ugy vagyok állitva a nagy világ elé, mint nagykereskedő, azt hiszem, hogy nem leend szükség hatóságtól nyert bizonyitvány által bizonyitanom azt, hogy jelenleg a pusztító tüzvész kártékony hatása folytán még kis kereskedésem sincs; mert hisz tudatva volt az már a sajtó által is, hogy minden árúczikkem, a volt nagy üzletemben összegett, s az üzletem feletti lakszobámban pedig mindenféle ruhanémük, bútorok, nem különben ágynémük, valamint a padlason levő, 17 éven keresztül összegyült portékám, elégett, egy szóval ugy maradtam a mint föl voltam öltözve.

Az irodából egy néhány jelentékenyebb könyvet és egy kis iró asztalt megmentettem ugyan embereimmel, azonban a házam tökéletesen elégett s falai annyira megbasadoztak, hogy azokat le kell szedetni; nem messze ezen házamtól volt még egy kisebb házam is, a mely ép ugy, mint az előbbi tökéletesen megsemmisült; azonban menjünk csak tovább: e két házamon jelenleg 9000 frt terü van, a melyet a mult években kellett fölvennem, még pedig azért, hogy hitelezőimnek eleget tehessek; 17 éve hogy üzletet folytatok, de azért még egyetlen egy üzlettársamat, mint hitelezőimet meg nem kárositottam soha, valamint semminemű uton kiegyezkedést nem eszközöltem, bizony pedig lett volna okom sok mindenféle vállalataim által károsulva, az alkalmat fölhasználni.

Most tehát itéljen a t. olvasó, két leromlott háznak vagyok a tulajdonossa — az ezeken levő 9000 forintnyi terü s ennek kamataival tartozom — a szükséges házi kellékeket, nem különben a ruhanemüket bevásárolnom kell, valamint az élet fentartásáról is kell gondoskodnom; ha pedig jelenleg mindkét összeromlott házamat eladnám, bizonyára alig kapnék valamivel többet érte, mint a mennyi jelenlegi tartozásom, beleszámitva még eddig általam nem is emlitett takarék-pénztár s más ily intézeteknél levő tartozásaimat is.

Tehát a házam, üzletem, bútorzat, valamint a ruha-nemük porrá lettek, ebből kifolyólag könnyen átláthatni, hogy mostan sokkal roszabbúl állok, mint akkor, a midőn az önálló-élethez kezdettem, mivel akkor 17 évvel fiatalabb voltam. Ennyivel tartozom az igazságnak illetőleg azon t. bizottmánynak, a mely ő felsége a magyar király által legkegyelmesebben adományozni kegyeskedett 2000 forintból engem is szives volt 300 forintig részeltetni, ha pedig azon igen tisztelt czikkiró (L. M. ur!) a ki talán ezen 300 forintnyi segélyt irigyelte meg tőlem, nálamnál nagyobb inséget szenved, sziveskedjék velem becses nevét egészen tudatni, még pedig azért, hogy ha a jó isten segedelmével tartozásaimat kifogom egyenlíteni, bizonyára mondom az első ön leend a kinek a 300 forintot kézbesiteni fogom.

Novák Bogdán,
a „Haza" magy. életbiztositó bank erdélyi vezérügynöke.

*) Lapunk egyik régebbi számában, egy marosvásárhelyi tudósító megrótta, hogy az inségi bizottság a kár és nem a szükség arányában osztotta ki a könyöradományokat, a mit később Vas Tamás lelkész és mások eljárása igazolt, a kik visszaküldték a nem kért segélyt; most Novák ur e czikkre vonatkozó megjegyzéseit méltányosságból szintén közöljük.

Szerk.

A „KELET" TÁRCZÁJA.

A GÖRÖGÖK

nagy nemzeti játékairól.

(Felvasta az egyetemi ifjusági kör javára a városi doute termében 1876. május 7. Szamosi János kolozsvári egyetemi ny. r. tanár.)

(Vége.)

A rend fentartására kellő szolgaszemélyzetállott rendelkezésökre, kik által testi fenyités is hajthattak végre.

E pályabirák itéletétől az olympiai tanácshoz lehetett fellebbezni, mely tanácsnak joban állt a netalán részrehajló pályabirát megbüntetni. Az olympiai pályabirák azonban a gszigorubb igazságosság hirében álltak. Ünnepélyes öltönyük biborból volt s fejükön babérkoszorút hordtak.

Az idő rövidsége nem engedi, hogy a játékegyes mozzanatira, a versenyzők igazolására kisorsolására stbeff. kiterjeszkedjem, csak néány szóval kivánok a jutalmakról megemlékezni.

Mikor a győzelem el volt döntve s az itet kimondva, a hirnök hangosan kiáltotta a yöztes nevét, (még pedig görög szokás szerint az atyjával együtt) és szülőföldjét. A hős a álybirák elé lépett, kik neki egy pálmaágt nyujtottak, a játékok vallásos jellegének kijezéseül s felszlitották, hogy az ünnepélyes dinosztás napján jelentkezzék.

A pályadij régi időben valamely értékes tárgy volt, például háromláb, öltöny, pénz stb. de csakhamar (7. Ol. = 752. Kr. e.) a delphii jósda utasitására egyszerű vadolajfa koszorura változtatatott át s az maradt mindvégig E koszorukhoz az ágat a szent berekben álló ősfáról mindenkor egy előkelő elisi családból való fiu, kinek apja, anyja élt, vágta le aranykéssel. A szalaggal összekötött koszoruk, minden koszoru egy ágból volt, ki voltak téve közszemlére s a jutalomosztás napján nagy ünnepélyesség között osztattak ki. Ezután a győzők hálaáldozatokat mutattak be az isteneknek s felharsogott a diadalmi ének, melyek szerzői közt egy Archilochost, Simonidest és Pindart taiálunk. Az elisiek részéről rendezett nagy lakoma fejezte be az ünnepélyek sorozatát.

A 80. Ol. (=460) óta szokásba jött az összesereglett nép előtt irodalmi müveket, történelmit, szónoklatit vagy költészetit, felolvasni, festményeket, szobrokat kiállitani, sőt Perikles idejében Oinopides nevű mathematikus Chiosból astronomiai és chronologiai táblákat állitott ki.

A többi nemzeti ünnepek különleges sajátságairól csak keveset tartok szükségesnek elmondani.

A pythiák, melyek tekintélyre nézve közvetlen az olympiaiak után jönek, a jósdáról hires Delphi közelében fekvő krissai völgyben, a Parnassus tövében tartattak, hol a monda szerint Apollo isten a Python nevű sárkányt vagy óriási erejű gonoszlevőt megölte. Kezdetben itt a delphii papság vezetése alatt minden kilenczedik évben dalnokverseny tartatott; ebben fő volt az Apolló tiszteletére való hymnus, melyet kythara kisérettel énekeltek. A 48. Ol. 3. évében = 586-ban (Első Pythias) a pythiák lényeges változást szenvedtek. Ez időtől fogva ugyanis a delphii amphiktyonia vette kezébe a rendezést, a játékokat minden ötödik évben tartották, még pedig az olympiasok 3. éveiben, valószinüleg ősz kezdetével, az évszakot t. i. nem tudjuk biztosan meghatározni. Ez időtől fogva az énekverseynhez jött a fuvolaverseny és a már emlitett gymnikus és lóversenyek. Idővel itt és Isthmusban még, ugy látszik, festészeti versenyek is rendoztettek a kiállitott képekkel.

A jutalom babérkoszoru volt, melyet a kies Tempe völgyből hoztak. A fiut ki hozta, fuvolás kisérte oda s vissza. A pálmaágot itt is megtalálják.

A pythiák, ugy látszik, az olympiákkal egy időben szüntek meg.

A nemeák szinhelye Peloponnesosnak Argolis nevű tartományában a nemeai völgy volt Kleonä és Phlius városok közt, hol Zeüsnek hires temploma állott. Ezek minden harmadik évben tartattak, tehát egy Olympias cyclusban kétszer, még pedig egyszer nyáron, egyszer télen. A nyáriak minden Olympias 4-ik évére estek, a téliek talán az elsőre. Nemzeti jelentőségre csak a 70. Olympias = 500 Kr. e. körül jutottak. Épen ugy, mint a pythiaknál volt zenei-, testgyakorlati-, ló- és kocsiverseny.

A játék rendezői s egyuttal verseny-birák kezdetben a kleonäiek voltak, utóbb a hóditó argivok.

A jutalom zellerkoszoru volt, mit a monda szerint, már Herkules is osztogatott azon versenyjátéknál, melyet a nemeai oroszlán elejtése után rendezett. A zellerkoszoru jelentése egyébiránt itt és a következő isthmiáknál szoros összefüggésben áll azon mondákkal, melyek szerint e játékok az elhunyt Archemoros és Melikertes tiszteletére voltak alapitva. A zellert ugyanis gyásznövénynek tartották, a sirokta, emlékeket koszorozták vele s a halotti tornál alkalmazták.

Az isthmiák a Peloponnesust Helassal összekötő Isthmos földszorosban, mely Korinthoshoz tartozott, ünnepeltettek Poseidon (Neptunus) szent területén, mely minden harmadik évben, az Olympiasok negyedik és első, második és harmadik éve közötti határnapokon, nyár derekán.

Az ünnep rendezői a korinthusiak voltak; egy ideig, mig Korinthos romban hevert volt, a sikyonbeliek ugyszólva helyettesitettték, mert mihelyt Korinth Julius Caesar kezdeményezésére hamvából feltámadt, a játékok rendezése egész természetesen reájok visszaszállt.

A jutalom itt is zellerkoszoru volt s csak a római császárok idejében fenyőkoszoru. A pálmaág természetesen szintén meg volt.

A versenyjátékok itt is három szakaszból áltottak (zaneiek, gymnastikiaak és lóversenyek.) A résztvevő államok közt első helyen az atheneiek voltak, kiket régi kegyelet füzött e játékokhoz, melyeket a monda Theseussal, Athén kiváló herosával hozott kapcsolatba. Görög férfiura nézve nagyobb dicsőség nem létezett, mint a nemzeti játékok valamelyikén, de legfőképen az olympiain győzedelmeskedni. Fokozni lehetett e dicsőséget azáltal, ha több helyen, különösen pedig mind a négy emlitett helyen győzött, az ilyen hőst periodonikesnek nevezték.

De a legegyszerübb nemzeti játék hősére is a győzelmi koszorun kivül még egész sorozata várt a kitüntetéseknek.

Ünnepélyes küldöttség fogadta szülőföldje határán, örömünnepeket rendeztek tiszteletére, diadalkapukat emeltek, sőt néha a város falain tört résen vezették be. A győzelem helyén, szülővárosának terén szobrokat kapott. Athén az Olympiában győzőknek 500 drachmát (200 frt), az Isthmosban győzőknek 100 drachmát (40 frtot, illetőleg 39 frt 29 kr. o. é.) adott jutalmul. Örök időkre mentesek voltak mindennemű állami és községi terhektől; holtig az állam költségén tartották a prytaneumban: a szinházakban, játékok- és ünnepélyeknél diszhelylyel voltak kitüntetve; s a legkiválóbb költők dicsőitették őket, Spartában a király oldala mellett harczoltak. stb. stb.

Az olympiai győző boldogságát mint isteni boldogságot dicsőitik, s ahoz foghatót nem ösmernek görög irók; túl rajta pedig egyedül az istenek örök boldogsága ért.

De ha az egyes versenyben győztes ily roppant boldognak érezte magát, minő megmérhetlen boldogság honolhatott a krotoni Milon keblében, ki Olympiában hatszor, Pythiában 6-szor, Isthmosban 10-szer, Nemeaban 9-szer győzött és emlékszobrát saját vállain vive állitotta fel Olympiában? vagy minő érzés dagaszthatta keblét a thasosi Theagenesnek, a régi görög győzők leghiresebbikének, ki állitólag 1400 koszorut vivott ki a legkülönbözőbb helyeken és vidékeken?

(Főmunkák: Krause dr. Joh. Heinr. Die Gymnastik und Agonistik der Hellenen. I. 1 és 2. Leipzig 1841. Ehez II. 1. képez: Krause, Olympia, oder Darstellung der grossen Olympischen Spiele. Wien 1838. II. 2. Krause, Die Pythien, Nemeen und Isthmien. Leipzig 1841. Közös czime még a négy kötetnek: Hellenika oder Institute, Sitten und Bräuche des alten Hellas.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A területet ndezéséről szóló törvényjavaslat a közgazdasági bizottságban.

(Május 16-ki ülés.)

Elnök: Péchi M. gr., jegyző Gullner Gyula.

Tárgy: „Törvényjavaslat némely törvényvényhatóságok kerületének szabályozásáról és az ezzel kapcsolatos intézkedésekről."

Az 2. §. első pontjánál Knöpfler Vilmos Besztercze-Naszódmegye helyett, csak „Besztercze"-megyét ajánl s általában csak a főhelyről kivánja a megyéket nevezni.

Tisza Kálmán: ezt a történeti fejlődés iránti tekintetből tette, mint az régebben is történt Pest-Pilis-Solt, Heves-Szolnok stb. megyékben.

Az I. pont azon módositással, hogy Besztercze után a „kir. város" czim, valamint a többieknél is elhagyassék, elfogadtatik.

A II. pont Egyesült Szolnok-Dobokamegyénél Szapáry Gy. gr. a városokat a javaslatból kihagyatni inditványozza. E pontnál Molnár Antal és Lukács Béla a székhely (Deés) ellen módositányt nyujtanak be, inditványozza, hogy Szamos-Ujvár legyen a székhely. Tisza K. belügyminiszter azon indokokból, mivel a központ inkább Deézs s mert a törvényhozás is ott van, Deézst ajánlja, mire az inditvány elejtetik.

Ezután Hosszu László és Papp Sándor inditványa olvastatik fel, kik Kővárvidékét, N.-Bánya központtal kivánják kikerekittetni, részint történeti, részint topografiai és administrationális szempontokból, vagy annak elejtése esetében maradjanak együtt Kővár, Doboka és B.-Szolnok, foglaltassanak össze és vissza ne csatoltassék Szilágymegyéhez.

Tisza belügyminiszter védi a javaslatot s ehez járulnak Szapáry Gyula gr. és Lészay, kik szintén beosztandónak tartják és pedig 3 felé, mint azt a tvjavaslat tervezi.

Erre a bizottság általánosságban elfogadja a tvjavaslatot.

A II. „Szilágy-megye" pontnál felolvastatik Szilágy-Somlyó kérvénye, melyben székhelyül Szilágy-Somlyót kérik.

Tisza belügyminiszter kötelességének tartja pro et contra elmondani: mi szót Zilah és Szt.-Somlyó mellett. Zilah mellett, volt kir. város léte, közinézetei és 1000-rel nagyobb létszáma szólnak.

Szilágy-Somlyó mellett a közszellem, a környék intelligentiája és nagyobb központi volta szólanak; az ő itélete Zilah felé nehézkedik.

Baranyi Ágost Sz.-Somlyó városának azon kérelmét támogatja, hogy legalább közigazgatási székhelynek tartassék meg.

Csengery Antal ellene van, hogy törvényszék és közigazgatási központ külön helyeken legyenek, inkább arra hatna, hogy a törvényszék Sz.-Somlyóra tétessék vissza, — átalában a közigazgatási szempontot tartja irányadónak.

Paczolay J. Sz.-Somlyóra kivánja tétetni, miután az központul sokkal alkalmasabb, mint központon fekvő hely.

Miklós Gyula mindenesetre egy helyre kivánja tétetni a törvényhatósági és tvkezési székhelyet.

Knöpfler V. Zilah culturális előnyeit emeli ki, s azért erre szavaz.

Péchy Manó gr. elnök: Sz.-Somlyó mellett szólal fel, különösen nemzetiségi és culturális szempontból, s azt hiszi, hogy a törvényszéket épen Sz.-Somlyóra kell visszahelyezni. Zilah különben is a megyének épen a szélén van.

Gullner Gy. azt hiszi, hogy merev szempontokból nem lehet kiindulni s épen azért öt nem vezeti a törvényszék áttétele arra, hogy Zilah mellett szavazzon, sőt azt hiszi, hogy itt is vissza kell helyezni a törvényszéket Somlyóra.

Tisza belügyminiszter kijelenti, hogy nem ragaszkodik erősen sem Zilah, sem Sz.-Somlyóhoz, de kijelenti, hogy kénytelen lesz azon érveit a házban elmondani, melyek Zilah ajánlatára vezettek.

Erre a biz. többsége Sz.-Somlyó mellé nyilatkozik.

A III. pont: „Kolozsmegye" vita nélkül elfogadtatik. Az V. pontnál: Egyesült Tordamegyénél, Knöpfler Vilmos egy nehány környékre kiván kivételt tenni, melyek Kolozsmegyéhez inkább gravitálnak, ide volnának csatolandók.

Kemény Gábor br. államtitkár helyesli ugyan a megjegyzést, de nem kivánja a belügyminiszter kezst megkötni.

Lészay azt kivánja, hogy Tordamegyének eme kis része „Mező-Salyi környékig" legyen ide csatolandó.

Erre a tvjavaslat V. pontja változatlanul elfogadtatik.

VI. „Egyesült Maros-Tordamegye", melyhez Könczey Küküllő- és Tordamegyéből kiván egy részt csatolandónak; a pont változatlanul marad.

VII. Csikmegye. VIII Udvarhelymegye, melyeknél a miniszter kijelenti, hogy bár csak legjobban lesznek terhelve, geographiai helyzetök miatt kénytelen volt a kormány meghagyni. A VII. pont elfogadtatik. A VIII. ponthoz Könczeynek van inditványa, mely Segesvár, Kőhalom és Felső-Fehérből kiván ide csatoltatni. Ugyan-e ponthoz Udvarhely városa is kérvényt nyujt be, mely Nagy-Küküllőmegye kikerekitése ellen szól, hangsulyozván, hogy Udvarhelyszék alig lesz képes e közterheket viselni (50%), valamint Kis- és N.-Küküllő sem. Azért indit ványozzák, hogy Küküllőből, Segesvár, Kőhalomszék és Háromszékből alakittassék egy megye Udvarhely központtal.

Tibád A. is azt hiszi, hogy Kis s Nagy Küküllő és Udvarhelyből lehetett volna két megyét alakitani 3 helyett. Udvarhely és Erzsébetváros vagy Székely-Keresztur központtal. Ily értelmü módositást nyujt be. 21 községet kiván Udvarhely megyéhez csatolni, melyek nagy része ide gravitált. Ez szerinte nem sértené meg a javaslat intentioit, és sem Kissem Nagy-Küküllőt fentarthatlanná nem tenné. Kéri a hivatalos adatok előterjesztését, a kérdésnek holnapig elhalasztását.

Tisza K. belügyér nem tartja a tervet kivihetőnek, mert az megrontja Kis-Küküllőmegyét, mely Erdély legnagyobb megyéje s megröviditené N.-Küküllőt, volna egy mód s ez Udvarhelynek M.-Vásárhelyhez kapcsolását indokolná M.-Vásárhely székhelylyel.

Paczolay jelezőlal az ellen, hogy oly törvényhatóságokat alkossunk, melyek ne legyenek képesek magukat fenntartani.

Tisza K. belügyér, a hol domestica van a világon, sehol sem egyforma a terhe, ő már mondott egy tervet: egyesitést Maros-Tordával M.-Vásárhely központtal: s most egy másikat ajánl: Nagy-Küküllőhöz csatlást Segesvár központtal. Knöpfler az első terv mellett szól, Bardóczszéket Háromszékhez osztaná be. Különben azt hiszi, hogy Udvarhely fennmaradhat. gr. Szapáry Paczolaival van egy véleményben, s elfogadja Knöpfler és a belügyér tervét, Maros-Torda megyéhez kapcsolást illetőleg. Jegyző bejelenti a Bardóczszékiek kérvényét, kik Háromszékhez kivánnak csatlakozni; s Udvarhelyszék kérvényére utal, mely nyiltan kijelenti, hogy nem képes igy fennállani.

Lészay azt hiszi, hogy Udvarhelyszék okvetlenül megtartandó, mert a domesticát ily helyeken pótolni kell, mivel államfunctiókat is végeznek.

Tibád Antal nem hiszi, hogy Maros-Vásárhely központ lehessen távolság és rosz utak miatt. E helyett előbb lehetne N.-Küküllőhöz vagy Csikhoz csatolni s ha inditványát el nem fogadják, kéri a szerkezetet megtartani.

A biz. megtartja a szerkezetet.

IX. Kis-Küküllőmegye. Ennél Könczey tesz ujból inditványt, mely több megyéből kiván csatolni. Több kérvény (7) jelentetik be, melyek mind Dicső-Szt.-Mártont kérik székhelyül kijelöltetni.

Lészay pártolja, hogy e megye székhelye D.-Szt.-Márton legyen. E megye életrevalósága abból fejlett ki, hogy értelmisége Dicső-Szt.-Mártonban könnyen találkozhatott, s mely központot képez s nagyobb város is, mint Erzsébetváros.

Tisza Kálmán belügyminiszter Erzsébetváros előnyeit emeli ki, bár elismeri, hogy D.-Szt.-Márton mellett az elmondott érvek fennállnak.

Péchy Manó gr. Erzsébetváros mellett szól, melynek vasutja, távirdája és nagyobb culturája van, a katonaság is elhelyeztetést nyer, — azért e mellett nyilatkozik.

Knöpfler V. bejelenti a küküllőmegyei birtokosok kérvényét. Kis-Küküllő el van zárva a N.-Küküllő mellett futó vasuttól. Erzsébetváros egészen kiesik a megyéből. Pártolja D.-Sz.-Márton központját.

Paczolay Erzsébetváros mellett szólal fel hol előnyösen el lehet helyezni a közigazgatást.

Gullner a culturalis és nemzeti fejlődés szempontját hangsulyozza s Erzsébetvárosban több garantiát lát a jövőre, mint D.-Sz.-Mártonban, mely 100 év óta sem tudott fölemelkedni.

A többség D.-Sz.-Mártont fogadja el központul.

Holnap d. u. 5 órakor tartandó ülésben folytatja a bizottság a tárgyalást.

Kell-e a oláh népnek magyarul tanulni vagy nem?

Feleletül a „Gazetta Transilvaniei"-nek.

Mindenki ösmeri azt az adomát, melyet itt igen alkalomszerüleg megujitok. Megszólitja a m.-vásárhelyi piaczon a székely atyafi az oláh komát. „Hogy adod a buzát komé"! Az oláh mérges szemet vet a góbéra, de nem felel semmit. A székely atyafi ismétli a kérdést és most ugyancsak hangsulyozza a buzát. Erre az oláh vérvörös lesz, szemei vérben forogva villognak a vidám kedvü góbéra s haragés dühtől reszkető ajkai ezen szavakban törnek ki: „Buzatu a fostu tala teu" de már a többit nem lehet leirni, mert nagyon csunya káromkodás.

A góbé látva ezt a semmiért való nagy dühöngést, tolmácsot keritett, megmagyaráztatta a tévedést s miután mind a hárman jó izüt nevettek a tudatlanságból származott tévedésen, megejtették a vásárt.

Ezzel a fogással nem egyszer boszantottuk mi is mint értelen tanulók a vásárhelyi piaczon a mezőségi oláhokat, kik ott a Poklos utczában buzát árulgattak. A tévedés onnan kerekedett, hogy buzatu oláhul csunya vastag ajkut jelent, az oláh pedig egyetlen szót sem tudván magyarul, azt gondolta, hogy őt a góbé isten és világ hallatára csufolja. Ezért mondá egész dühvel: Buzatu azaz vastag ajku volt apád stb.

Természetesen erre Muresianu azt feleli, hogy a székelynek oláhul kellett volna kérdezni az oláhtól, mert a székely nem olyan régi lakója Erdélynek mint az oláh, mert az oláh életet árult a székelynek, mert az oláh csak nem tanulhat meg magyarul, hogy ez által renegat legyen.

Ilyen logikával védi az oláhokat a magyarnyelv megtanulásától az a Muresianu, kinek rokonai maig is Marosán n[illegible]tességes hű fiai bazánknak. És most melyikről mondhatjuk c[illegible] nogy renegat? Papp Simonról-e, a ki nevét sohasem bérmá[illegible] Popura, a ki büszkén nevezi magát Magyarhon oláh ajku fiának, vagy Muresianu, a kinek családi neve Marosán. A választás felette könnyü. Pap Simon leplezetlenül mondotta, hogy miért kivánja azt, miszerint hazánkban az oláh ajku polgárok fiai is tanulják meg a magyarnyelvet, midőn ezt irta: „Egyedüli menekvésünk a mivelődés s ennek egyik ága állami nyelvünk elsajátitása s ez amaz egyedüli kapocs, mely által a különböző fajok testvérülnek." Muresianu utógondolatait nem hozza nyilvánosság elé, hanem e helyett összebeszél toronyát-boronyát, a mint szokott máskor is. S ez nagyon természetes, mert nincsen lába alatt biztos talaj. Mit mondott Papp Simon? Azt mondta, hogy az oláhajku népiskolákban is tanitani kellene a magyar nyelvet ép ugy, amint tanitják az orosz iskolákban. És mit felel erre Muresianu? „Ha az oláh még más nyelvet is akar tanulni, ott van a két classicus-nyelv, a latin és görög, melyeket könnyen elsajátithat.

Erre azután elmondhatjuk, hogy mást beszél Bodóné midőn a bor árát kérik. Papp Simon elemi népiskoláról beszél, Muresianu erre a latin és görög nyelvet ajánlja. De mást nem, mert a népnek, másra mint az oláhra, nincs szüksége. Ugyan tudós Muresianu uram, nem lenne-e szives megmondani, hogy honnan kapják a középtanodákban minden évben ujonczaikat? A m.-szigeti, szathmári, n.-bányai, n.-károlyi, zilahi, kolozsvári, m.-vásárhelyi, brassói stb. magyar gymnasiumok valjon nem a népiskolákból telnek-e meg? Nem kell-e tehát, nem szükséges-e épen a nép gyermekeinek érdekükben, hogy már a népiskolákban előkészüljenek a középiskolák tannyelvére, a magyarra? Ön szerint nem kell tanitani ezt az idegen, nehéz ázsiai nyelvet, hisz ott van a hangzatos oláhnyelv. A magyar nyelv ezer év óta európai nyelv, Muresianu uram becses engedelmével. Ezt a hazát ezer év óta Magyarországnak hirják és nem Daco-romaniának. A magyar nyelv államnyelv, az (állam nyelvét megtanulni minden honpolgárnak hazafiui kötelessége s az a kiennek tanitása ellen hadonáz, izgat, polgári bünt követ el, melyért Romániában nyomban becsukják az izgatót.

Különben, izgasson Muresianu uram az állam nyelvének tanitása ellen, ferditse el Papp Simon nevét Popura, küldözgesse „Gazattá"-ját Petrovára és M.-Szigetre, biztositjuk, hogy falra hányja a borsót, mert a mennyire mi a józan román népet ismerjük, Brassótól Borsáig, az nem hederit a Gazetta izgatásaira, sőt kapva-kap az alkalmon, hogy gyermekei a magyar állam nyelvét megtanulhassák.

Tekintsen szét a magyar középtanodákban s látni fogja, hogy ugy van, mint mi mondjuk.

Papp Simon egy szóval sem mondotta a „Máramaros"-ban, hogy a főpásztorok áldozzák fel az oláhokat a magyarismusnak, csak is azt az óhaját fejezte ki, hogy az oláh főpapok is követnék Pásztely ungvári püspök szép példáját, azaz valamint az országnyelv mellett megfér az állam nyelve az oroszajku iskolákban, ugy megférhetne az oláh ajku népiskolákban is. És ön t. Muresianu uram, Magyarhonnak polgára! Ön ezt impertinentiának nevezi. Az oroszok ezt hazafiui kötelességnek tartják. Ön magyar nemzetiségű bujtogatókat is ösmer. Hát az mi, ha nem impertinentia a legnagyobb mértékben? Valóban helyesen mondotta Papp Simon, hogy az ilyen embert, ő a budai őrültek házába csukatná.

„A testvéresülés egy nyelv segitségével nem történhetik meg," ön mondja ezt és még is ön izgat a magyar nyelv tanitása ellen a népiskolákban. Egyik szavával lerontja a másikat, oh bölcs férfia a hazának. Az erdélyi magyarságot ne féltse ön, mert azok busásan megtanulták az oláh nyelvet, ma még a csiki székely is tud annyit oláhul, a mennyire a csere-bere vásárban szüksége van. „A ki a nyelvet kiirtja, az a nép s az emberiség ellensége, a szabadság megölője, zsarnok." Ez azután az igaz mondás t. Muresianu uram! Nem lenne-e szives vastag betükkel a „Gazetta" homlokára kinyomtatni és az oláhországi ministerek figyelmébe ajánlani?! Hát ha fölébredne most Kogalniesanóban a lelkismeret és nem engednő tovább is fojtogattatni a moldovai czángókat, kiknek nyelve mellett 1858-ban hirlapilag felszólalt, de aztán minister lett, ő is az olasz papok mellé szegődött.

Ön és társai, ha kezeiket szivökre teszik, nem fogják mondhatni, hogy ma kevesebb oláh van-e a magyar birodalomban, mint ezer év előtt? Mi rámutatunk az eloláhosodott magyar vidékekre. A magyar egy nemzetiséget sem irtott ki ezer év alatt, és ön mégis olyan teletorokkal kiabálja, hogy tűz van! tűz van! még a hol füst sincs. Ez daco-román taktika, mi ezt nagyon jól ismerjük; de azt is tudjuk, hogy hamis prófétái az ilyenek saját nemzetiségüknek.

Az oláhok többször ontották vérüket a nyelvért és nemzetiségért, mint a szabadságért. Ez aztán a hetyke beszéd! Hol vannak hazánkban azok a hires csatatérek, a hol az a sok vér elfolyt ezer év alatt a limbáért és nationalitateért. Hát ki fordittatta oláh nyelvre a bibliát és egyházi könyveket? Nem az öreg Rákóczy fejedelem volt-e ez? Nem ez küldött-e még Máté vodának is Gy.-Fehérvárról nyomdászokat? Nem száz évvel előbb szabadultak-e meg a hazánkbeli gör. k. templomok a szláv nyelvtől, mint a moldva-oláhországiak? Ön ezt csak ugy tudhatná, mint mi és mégis ön kiirtásra zsarnokságról beszél s Papp Simont impertinentiával piszkolja, azért az egyszerű óhajtáért, a mit a „Máramaros"-ban koczkáztatn[illegible] mert. Tudom, hogy én is kikapok. Nem bánom, csak vegye védelmébe Muresianu uram is nem a máramarosi oláhokat, mert azoknak nincs kell fogadatlan prókátor, hanem a moldovai czángókat, a kik az oláh nyelv mellett s[illegible]retnék a magyar nyelvet is tanitani iskolákban, mellyet azokból a szabadelvű Kogallniceanuk az olasz papokkal kezet fogva, kiirtottak.

Nehány szó az „Erdély-r l.

Kolozsvárt, 1876. máj. 1[illegible]

Mit a végzetes elem pusztitó [illegible]aragja ez előtt egy hóval Maros-Vásárhelyen [illegible]rtetlenül hagyott, t. i. a közönség becsülete, moralis hirét, azt most az „Erdély" igyekszik teljesen koczkára tenni. Igen, mert valamely közönség erkölcsi erejének leginkább a[illegible] lapok hasábjai szoktak hű tükrei lenni, melyek általa pártolásban részesülnek. Ezzel [illegible]ugy van a dolog, mint a regény-olvasókat[illegible] a ki frivol regényeket szokott és szeret olvas[illegible], annak erkölcsi alapja is bizony ingatag lá[illegible] áll.

Az „Erdély" kimutatása szerint pedig Maros-Vásárhely nyújt számára legtöb[illegible] előfizetőt, sőt — a mi több — még vészszottság is alakult Rebelében, mely élethal-harczot folytat ez egészen hiábavaló lap ellen[illegible]ben tartására. (Bámulatos igazolom s eléggé meg nem bámulható lelkesedés!)

Az „Erdély" czimlapján a lapra nézve könnyelmű frasissá fajult eme három jó olvasható; Társadalmi, Szépirodalmi és Ismeretterjesztő heti közlöny. É[illegible] rágóta kutatom az itt emlitett három szó értelmét e lapra nézve, de semmi eredmény nem juthatok. Mert társadalminak csak annyiban lenne hibásan nevezhető, mert egy társulat igyekszik, erőlködik fentartani; szépirodalminak, mert vidéki laphoz képest elég czifra a czimlapja; ismeretterjesztőnek, mert a lap egy része megromo[illegible] személyek illemsértő roszhirének ismeretésére van szánva.

Legközelebbi számai is a legundokabb tények felsorolásában gazdag polemiától izhődnek. Bizonyos A. Gy. né özvegy illetlen megsért egy urat, s erre az illető B. L. ugszidja még illetlenebbül a polemisáló assznyságot. Részéről is meglehetős mocskosan felsorolja az olvasó közönségnek az özvegy ikamlós magaviseletét és kritikán alóli tettei s végül igy fejezi be czikkét: „a vasrozsda egye meg, vagy örökre az ördögnek marjon." (Milyen naiv!)

És e szép dolgok mind egy szépirodalminak csufolt lapban folynak, talmas tárczaczikkek hiányában véve föl! Nem tudom eléggé elhatározni, hogy az alapos polmisáló feleket, vagy a szerkesztő izetlenségét kell-é jobban bámulni? Nem tudok eléggé csodálkozni, hogy a szerkesztő — ily szépirodalmi törekvések mellett — elég gondolatlan [illegible]müvelt családok pártfogását követelni! Hi[illegible] minden moralis ember átláthatná, hogy ilyartalmú lap kiküszöbölése fő-fő kötelessség[illegible]nnant tekintendő a müveltebb családok részére. S bámulnom kell azokat is, kik — mint e pártolói — nem szégyenlik fenntartására czüdelemre kelni! Ajánljuk a szerkesztőnek — ha csakugyan mániává vált részéről a lapszerkesztés — szerkessze tovább is lapját, de csak maga és cselédei számára, óvakodván nazmás példányai által háborgatni a fejlettebb izlésű közönséget.

Kéri a széprodalom nevében az „Erdély" egy bámulój[illegible]

Kolozsvár város iparos ol-gáraihoz.

A helybeli iparos egylet ipar-sko[illegible]sztálya kötelességéből kifolyólag létezésén[illegible] élet-képét akarván felmutatni a jelenben épp ugy mint a multban, folyó hó 16-án tarto[illegible] értekezletén inditványoztatott, hogy lépéseket tétessenek a már mindnyájunk előtt tudva levő, Szeged városában tartandó országos ipakiállitason a kolozsvári iparosok által kéltendő ipar-czikkek képviseltetésére.

Ismerve Kolozsvár városának a jóhaszonos, szép és nemes iránt mindig lelkesedni tudó derék iparos polgárságát, a midőn [illegible]en a hazai ipar érdeke kivánja, azon lelkesedést megkétszerezni fogja, s igyekezni fogna mentől számosabban jelentkezni iparmű czikek készitésére a Szegeden tartandó országos iparkiállitásra való elküldés végett, a hinn[illegible]tet azon bizalom, remény, hogy Kolozsvár városa iparos polgáraiban csalatkozni nem [illegible]gnak. Ezt megkivánja Kolozsvár város értelmes iparos polgárságának eddigi jó hirneve.

Ez alkalommal nem mulaszthatjuk felhivni és kérni az iparos társulatok elnökeit is, ragadják meg a tevékenységükre felvező alkalmat, az itteni fejlődésre hivatott ipa[illegible]élet képességének bebizonyitására mentől tö[illegible]tagot buzditni, s ez irat vételétől legfen[illegible]b f. hó 20-ig az eredményről irásban tudatani szivekedjenek.

Vogt Károly felolvasásaiból.

Forditotta:

Lakatos József.

A sáskák. — Ajtatos táltos. — Vándorsáska. — Az áska és elfogási módja. — Magát felfaló állat. — Az áska szerelme. — Csótányok, mint peroszok, muskák és svábok. — Az olla. — Az értelmes palaczkák. — Ágyi, szemét és növényi káposzta palacka. — Anakreon és a kaboczák. — Levelészek. — A levelészek, mint a hangyák fejős tehenei. — Pirék).

(Folytatás.)

A tulajdonképpeni sáskák között nevezetesen a vándorsáska (pusztitásaival a legkellemetlenebb módon hirhedtté tette. Valódi hazája kelet-, déli Oroszország beláthatlan pusztái, Tatárország fűgazdag sikságai és Ázsia s Afrika belseje. Onnan jönnek ama végtelen rajok, melyek olykor a mongol hordák példájára egész tartományokat pusztitanak el a legborzasztóbb módon. Seregeikkel a merre vonulnak elhomályositják a napot, s ott a hova leszállnak, nem csak tövig rágnak le minden zöldet, hanem az elhullottak rothadó hulláival a levegőt is megrontják.

Nehány évvel ezelőtt Cherson kerületében és Bessárábiában oly rendkivül nagy mennyiségű sáskák mutatkoztak, melyek tömegükkel körülbelül 17 órányi hosszu és 6 órányi széles darab földet leptek el. Ezen raj átment a Dnieseren s a fekete tenger felé közeledve mindent elpusztitott utjában. A kormány ellenök egy valóságos hadsereget gyüjtött, — 20,000 parasztot és nehány compania kozákot — s ezek három egész hétig harczoltak a sáskák ellen, melyek közül milliókat pusztitottak el, s a többit pedig belehajtották a tengerbe.

Ezen egyetlen példából el lehet képzelni, hogy mily borzasztó pusztitásokat vihetnek végbe a sáskák ott, hol fellépnek.

Azonban nehogy abban a boldog hiedelemben ringassuk magunkat, hogy a sáskajárás csupán kelet országaiban grassál és hozzánk csak minden században egyszer ha elvándorol. Brandenburgban úgy, mint az állatvilágról oly nevezetes Wallisban mutatkoznak elég gyakran a sáskák és kevesebb kultura mellett, s az annyira feldicsért középkori állapotok elégséges megközelitésével nem szenved kétséget, hogy kedvező években még gazdagabb rajok is támadhatnak. A keskeny Rhonevölgyben, mely Wallis talpát képezi, a vándorsáska már közönséges periodusos csapássá változott, s oda, egész Genf közelébe nem ritkán jönek a tengeren keresztül kisebb sáskarajok, legalább 12 évi ott tartózkodásom alatt a Painpalais rónán már kétszer is számos példánynyal találkoztam.

Legkönnyebben ki lehet őket akkor irtani, midőn szárnyaik még nincsenek kifejlődve, mert ha egyszer repülnek, az ellene inditott hajtó vadászatok édes keveset eredményeznek.*)

A nőstény petéit, habzó nyálkába burkolva, körülbelül százával rakja csoportonként egy hűvelyknyi mélyen a földbe. Ezen lyukakhoz közönségesen könnyű, fövényes és napsütötte helyeket keres, hol tojásai a nap hevétől ne legyenek elzárva.

(Folyt. köv.)

*) A repülőket pedig legsikeresebben irthatni hajnalban, mikor szárnyaik a harmat miatt nedvesek lévén, a repülésre képtelenek. Ford.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

A kiállási kedvezmények megnyerhetése végett e sakosztály a Szegeden létező vegyrehajtó bizottsággal magát érintkezésbe teszi. A bejelentések május hó 30-ig elfogadtatnak az iparos egyleti helyiségében, az e czélra felállítandó szakbizottság által.

Kelt Kolozsvártt, Május hó 17 én 1876.

A kolozsvári iparos egylet igazgató választmánya megbizásából,

Bak Laos Nemessányi Samu
ipar sz. oszt. elnök. ipar sz. oszt. jegyző.

Adakozások

a kolozsvári tüzkárosultak részére.

(Folytatás.)

Folyó májusában a helyi tüzkárosultak javára tett adakozásokból befolyt:

Zsakó István ur gyüjtése Gyula-Fehérvárról:

Jaxman Nándor 2 frt, Maritz Gergely 1 frt, Roth Ferenczné 1 frt, Isekucz János 1 frt, Guardosony József 1 frt, Müller Vilmos 1 frt, Lenhárd Ferencz 2 frt, Kardos Ignácz 2 frt, Hubácsek A. 1 frt, Gergely Ignácz 1 frt, Fábián Sándor 1 frt, Nagy Imre 1 frt, N. N. 5 frt, Henter Gábor 3 frt, Kapatán M. 50 kr, Biró Béla 1 frt, Keke Antal 1 frt Csecs András 1 frt, Velicán Sándor 50 kr, dr. Pap László 1 frt, Bárbu Miklós 50 kr, dr. Mohai Sándor 1 frt, Csiki Antal 50 kr, Török Sándor 50 kr, Fröhlich Gyula 1 frt, Pogácsnek Miksa 1 frt, Grün A Samu 50 kr, Csiki Imre 1 frt, Rajnai Ignác 1 frt, N. N. 50 kr, Jenei Zsigmond 2 frt, Mihelyes Zsigmond 1 frt, Kocsis Mihály 1 frt Macsego N. 25 frt, Jenei István 1 frt, Jakobi Albert 2 frt, dr. Schiid J. 1 frt, Mend Mózes 2 frt, Adolf Jónás 1 frt, Kerekes János 2 frt, Pap Ágoston 50 kr, Csiki Kristóf 5 kr, Kezner Mór 50 kr, M. N. 50 kr, Reis Ignácz 50 kr, Salmen Frigyes 4 frt, Zsakó Iván 2 frt. Együjtés összege 57 frt 0 kr.

Nemes Belső-Szolnokmegye adakozása 200 forint. K. Papp Miklós 13-ik gyüjtése. Jánk Ferencz ujabban Verespatakról, gyüjtés folyán 30 frt, Kornhauser Julia és Farkas gyüjtése 24 frt 15 kr, ifj. Taufer Ferenczné 1 db magyar arany, Kraft Ottó 2 frt, Kovács Samu gyüjtése Deésről 32 frt, Beteg Péter által Anton Harpke Bécsből 5 frt. Együtés összege 93 frt 15 kr, és egy magar arany.

Kolovári kaszinó-egylet 100 frt, Pataki László ócsfalváról 10 frt, Becker József a 30-ik szkettős fogatu bérkocsi tulajdonosa 2 frt, Frölich Alajos ur által: F. A. Sarg's Sohn et Bebből 50 frt, Jos. Kaltnegyer Bécsből 5 frt, Hirschfeld testvérek Aegersdorfból 50 klgr. árát, mely itt 8 frt 50 krért elárusittatott. Mhály Zsigmond mezőmadarasi birtokos 30 f.

Rotnayer János ur gyüjtése: Simó Károné 5 frt, Rottmayer János 5 frt, gyüjtése Besben 24 frt 30 kr, ugyan annak gyüjtése Mukarestben 34 frt. E gyüjtés összege 68frt 30 kr, Szent gerliczei pap és esperes, Farkas György 5 frt.

A „Felet" szerkesztősége utján ujabban ifj. Szász Gyula 1 darab huszas, Agh Ferencz 5 frt, Bod Lászlóné 1 frt, Bod László 1 frt, Jenei István 25 frt, Deézsi, gyalu ev. ref. lelkésze 58 frt, Kabós Szacsvai Vilma 5 frt, Derzsi Jenő 2 frt, helyi gázgyár igazgatójának gyüjtése 17 frt, Pap Antal 2 frt, Pap Antalné 1 frt, Szathmári Király Pálné 10 frt Tompa Károly 4 frt, Simó Ferenczné 4 frt, Ujfalvi Anna 2 frt, Ujfalvi Károly 1 frt. Együjtés összege 138 frt és 1 huszas. Ágh Gabriella jurhölgy gyüjtéséö 60 frt, melyből egy tüzkárosult nő részre 10 frtot adván, marad 50 frt. A nagy-szebeni m. kir. postaigazgató ur által: Munteanu Péter, orlati postamester 1 frt és Sindler György, szecseli postakiadó 1 frt, Brüderstern Bécsből 5 frt.

Természetben adakoztak: kenyérre dr. Incz György 1 frt, Fon Mór 5 frt, da. Entz Izsáné 3 frt, Maczedonfy Pap Józsefin 2 köböl-alj, 2 férfiing, 3 kalap, 3 mellény, 3 ágyalkendő, 6 zsebkendő és 1 nyári kabát.

Éllmezésben: dr. Jenei Victorné 10 szemére ebéd, dr. Máli István 10 sz. ebéd, Nil Ferenczné 10 sz. ebéd, Dobál Antalné 10 sz. ebéd, ifj. Cziriák Jánosné 5 sz. ebéd, Vets Lajosné 10 sz. ebéd, Pataki Sándorné 12 sz. ebéd, Kirmayer Károly 10 sz. ebéd, Moár Sándorné 15 sz. ebéd, Veszprémi Lászlné 35 sz. laskaleves hussal és mártással, Wagner Frigyesné 20 sz. ebéd, Frits Albertné 10 sz. ebéd, gr. Lázár Miklósné 25 sz. ebéd, dr. Gajzágó Joachimné 20 sz. ebéd, özv. Vik Jánosné 15 sz. ebéd, Várady Károlyné 1 sz. ebéd, Balog Sándorné 10 sz. ebéd, Bolai Józsefné 20 sz. ebéd, Rignát József 4 sz. ebéd, id. Józsa Istvánné 10 sz. ebéd, Wtán Györgyné 10 sz. ebéd, Nagy Antalné 10 sz. ebéd, Módi Elekné 10 sz. ebéd és 1 kenér, Zeigler Emilné 10 sz. ebéd, Gyarmathy Miklósné 20 sz. ebéd, Simon Elekné 30 sz. ebéd, Békésy Károly 20 sz. ebéd és fránysi, Szabó József Szászfenesről 8 kupa tej. Oláhfenes község részéről Biderman Alajos ur által: 11 frt 20 kr, 255 darab kenyér 2 és fél véka paszuly, a rom. kath. egyház részéről 5 véka, az ev. ref. egyház részéről 5 véka, a falu magtárából 5 véka, Bazsó Mártontól 1 véka összesen 16 véka törökbuza. Továbbá Biederman Berta és Sebestyén Vilma, öt ottani leány segitségével gyüjtött és beküldött 130 drb. kendő-takarót és tarisnyát, 3 drb. párnahajat, 13 drb. abroszt, 18 lepedőt és 9 zsákot. Ugyan csak a fentirtak egy külön csomagban ama bizonyos szerencsétlen leány részére, kinek esete a „Kelet" idei 101-ik számában ki volt irva, hogy egész menyasszonyi készlete elégett, gyüjtöttek 24 kendőt és takaró ruhát, 1 abroszt, 6 drb. asztalkendőt, 3 közönséges abroszt 2 tarisnyát és 1 szalmazsákot összesen 37 darabot. Ugyan onnan pénzben adakoztak: Asztalos István 1 frt, Bazsó György 1 frt, Bazsó Márton 1 frt, ifj. Bardos Mártonné 1 frt 50 kr, Beteg Gergely 2 frt 80 kr, Többen 3 frt 90 összesen 11 frt 20 kr.

Özv. Sárosi Mihályné 8 kupa tej, Bertlef János 10 drb. kenyér, Strasser Samu 5 veder piros bor, Kohn János 3 veder jó bor, id. Bodor Pálné 16 személyre töltött káposzta hussal, 1 véka málé liszt, 3 kupa borsó, Gaiser Antal 10 személyre laska leves hussal és egy kenyér, özv. Fehér Mártonné 1 ágy, 1 asztal és 2 szék, Gamauf Vilmos 1 kulap 1 felső 3 mellény és 1 nadrág, Farkas János kolozsvári háztulajdonos Réczkeresztúrról 6 nagy véka buza, Szilágyi József külmagyar tizedből 2 véka törökbuza.

Mely nemes adományokért fogadják mindannyian az inségesek nevében hálás köszönetemet.

Kolozsvárt, 1876. május 17-én.

Simon Elek,
polgármester.

Tartuffe*)

A mit ön rajtam a „Kelet" közelebbi számaiban elkövetett: személyes kötekedés, botránycsinálás. Legutóbbi nyilatkozata is bizonyitja, melyben, még egyszer gúnyosan visszanevetve, azzal akar tőlem bucsut venni, hogy: megkárositottam az államot és rosz példát adtam az ifjuságnak.

Önnek eleitől fogva tudnia kellett, hogy állitása nem igaz; jól ismerte azon rám nézve tisztességes viszony,t melyben Ladányi és Imre tanár urakhoz állok: mégis egyszerre két lapban olvasta fejemre a becstelenségi paragrafusokat. És most az egész dolog mivé zsugoródott össze.

Előáll mint Tartuffe összetett kezekkel, áhitatos arczczal és ezt mondja: ime közönség! itt van egy ember, — még hozzá „egy tekintélyes főtanoda rendes tanára", — ki az államot félévenként 15 krajczárig, sőt borzasztó! néha 30 egész krajczárokig megkárositotta azzal, hogy ámbár immatriculált tagja volt egyik facultásnak, bátorkodott még ezen felül üres idejében, az illető tanárok engedelmével, egy más facultásban is némely előadásokra eljárni. Aztán rosz példát adott az ifjuságnak, mert mulatságból tanulni bátorkodott; s ezzel az ifjakat arra vezette, hogy magokat szellemileg tulságosan megerőltessék a testi fejlődés rovására stb. stb.

Ezért kellett az én magán-ügyeimet ildomtalanul felbolygatni és nevemet sárban megburczolni: semper aliquid adhaeret!

Már most édes Tartuffe úr! ha van bátorsága: lebbentse fel azt az álarczot, hadd lássuk szentséges pofáját! Aztán itéljen a közönség: milyen példát ád ön környezetének?

Kolozsvár, 1876. máj. 18.

Szabó Sámuel.

*) Irta Molière; forditotta Szász Károly; kapható Kolozsvártt — minden hiteles könyvkereskedésben.

A „KELET" magán-távirata.

Feladatott **Budapesten** május 19. 10 ó. 15 p. d. e.
Érkezett, május 18. 10 ó. 40 p. d. e.

A dissidensek köre „független szabadelvű párt" névvel megalakult; elnökké Földvári Mihályt, alelnökké Bánhidy Bélát, jegyzőkké Molnár Antalt és Halászt választották.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, 1876. május 19.

— **A m. k. igazságügyminiszter** a vajda-hunyadi királyi járásbiróság mellé biró végrehajtóvá Csonka Béla dévai lakóst nevezte ki.

— **Vilmos főherczeg** ő fensége a tüzérség megvizsgálása tekintetéből tegnap városunkba érkezett. Ő fenségének határozott kivánságára mindennemű tiszteletgések mellőztettek. Ez okból városunk egyik főtisztviselője, a benne rekedt óratió miatt tegnap gyöngélkedett.

— **Ghyczy Béla** honvéd ezredes tegnap 190 frtot adott át városunk tanácsának, mint a tisztikar adományát, a helybeli tüzkárosultak részére.

— **A Conservatorium** áldozócsütörtöki hangversenye minden tekintetben meg fog felelni a közönség igényeinek. Többek közt Neszveda Anna k. a. és dr. Vályi Gábor kettőst énekelnek „Hamlet" dalműből; a „Robespierre" előadásában mintegy negyven zenész vesz részt s a programm ez érdekes száma kétségkivül nagy hatást fog kelteni. Litolff nyitánya gyujt és zenéje egészen hazafias jellegű; a mű a „Marseillaise-el végződik. — Helyre kell igazitanunk a hangversenyre vonatkozólag egy tegnapi hibás adatunkat. Lászlóné urasszony ugyanis nincsen a közreműködők között és csupán dr. Szőcs Emilné urasszony játsza zongorán Litolff „Valse de bravour"-ját.

— **Az „egyetemi kör"** javára rendezendő majális érdekében élénk mozgalom van városunkban. Az áldozócsütörtökön tartandó egyetemi majálisra a bizottmány most hordja szét meghivót. A mint az előjelek mutatják, az ifjuság e tánczvigalma az idén is a legsikerültebbek közé fog tartozni, oly nagy az érdekeltség az egyetemi majális iránt. A bizottmány is — melynek névsorát holnap közöljük — mindent megtesz az estély élvezetessé tételére, a mit, a mint látszik, a közönség részvétével fog viszonozni.

— **A kolozsvári** tüzkárosultak javára a n.-szebeni rom. cath. legényegylet e hó 21-én szavalattal egybekötött zene-előadást rendez.

— **A Kolozsvártt** alapitandó oláh nőiskola jelenlegi alapja — mint a „Teleg. Rom."-ban olvassuk 1362 frt 33 krt tesz.

— **Az unitárius ifjuság** tegnapelőtt a rosz idő daczára, megtartotta majálisát a helybeli lövöldében. Nem volt nagy közönsége, de a kik ott voltak, jól mulattak, különösen a tánczosnők, kik a kétanynyi tánczos közül, kedvükre válogathattak. Aztán a mi fő: deficzit sincs s már ez maga is kész profit ezekben a krachos időkben.

— **Kolozsmegye** közhatósága által rendezett gyüjtés folytán a bikali járás m.-bikali körjegyzőségéből a dunameni árvizkárosultak részére begyült 30 frt 25 kr, a mélgs. belügyminiszter urhoz mai napon felterjesztettem. Kolozsvártt, 1876. május 16-án, Gyarmathi, alispán.

— **Meghivó** a „kolozsvári orvos természettudományi társulat" 1876. máj. 19-én tartandó negyedik orvosi szakülésére. Előterjesztések: 1) Boér Jenő ur vidéki tag részéről nehány érdekesebb eset a magángyakorlatból, (felolvassa a szakjegyző). 2) Szilágyi Ete tnr. Észrevételek a látaoldozáshoz. (Korelysis). Ülés hely: egyetemi épület, 1 em. 7. sz. a bölcsészeti tanácsterem. Ezen ülés a választmány határozatából programmon kivül tartatik. Hőgyes Endre, titkár.

— **Necrolog.** Özvegy Diószegi Lajosné szül. Szilágyi Katalin a maga és gyermekei: Ilona, Dezső és Ida; a megboldogult édes atyja: Diószegi Mihály és neje Theil Erzsébet édes anyja nevében szomoruan tudatja, hogy a feledhetetlen jó férj, atya és gyöngéd fiu: a deési polgári iskola igazgató-tanára Diószegi Lajos, folyó hó 16-án reggeli 4 órakor, életének 38-ik, boldog házasságának 8-ik évében, rohamos tüdővészben jobb létre szenderült. A megboldogult hült tetemei f. hó 18-án d. u. 4 órakor, az ev. ref. egyház szertartásai után fognak kis-királytuczai 95. számu szállásáról végnyugalomra helyeztetni. Béke poraira!

— **Meghivó.** Megyénk főispánja Br. Bánffy Dániel ur ő méltósága megbizása folytán Doboka vármegye rendes közgyülését folyó évi május hava 24-kére összehivom. Ezen közgyülés főbb tárgyai az időközben szentesitést nyert törvényczikkek kihirdetésén kivül: A vármegye és a községek mult évi zárszámadásainak törvényszerű megvizsgálása és jóváhagyása. A bizottsági közgyülés által kiküldött vizsgáló bizottságok jelentései folytáni tanácskozás. A házadó felszólamlási bizottság törvényszerű megalakulása. Kormányi leiratok a társ törvényhatóságok átiratainak érdemleges tárgyalása. Egy lemondás folytán megürült aljegyzői állomásnak választás utjáni betöltése, és más kebli ügyek elintézése. Szamosujvártt, május 15-kén 1876. Dobokamegye alispánja helyett: Török József, főjegyző.

— **Lucerna árverés** lesz vasárnap május hó 21-én az erdélyi gazdasági egylet kertjében. Árverezésre kerül a 2½ holdat haladó luczernásnak ez idei termése, a vételárt a legtöbbet igérő azonnal készpénzül kifizetni tartozik.

— **A dévai** állami reáltanoda a jövő tanévben öt osztályra fog kibővittetni.

— **Az előpataki** gyógyidény megnyilik junius 15-ikén. — A magyar orvosok és természetvizsgálók a mult évi vándorgyülésének örvendetes utóhatásai mutatkoznak az előkészületekben. Három gyógykút a Marienbadban czélszerűnek bizonyult modorban szivattyukkal van ellátva, a sétatérek alaposan kijavitva, a vándorgyülés-terem Cur-salonnná alakittatik, a mult évi vendégek nyilvánitott óhajtása szerint nagy-váradi Bunkó zenetársulatával szerződés köttetett. — Orvosok: Biharmegyei főorvos dr. Ercsei Imre és felsőfehérmegyei főorvos dr. Szabó Vazul urak mint tiszteletbeli főorvosok, dr. Nagy Gusztáv és dr Boltres urak mint rendes fürdőorvosok. — Az izletes konyhájukról ismeretes vendéglősök jelen idény folyamában is a vendégek igényeinek megfelelni mérsékelt árért igyekezettel lesznek.

— **Halálozás.** Fekéte Pál, szőlőszeti vándortanár egyetlen leánya Nina, férjezett Utzás Sámuelné, rövid ideig tartó, de kinos szenvedések után, folyó hó 13-án, Szőkefalván, egy jobblétre szenderült. A kedves halott hüt tetemeit mult hétfőn kisérték ki az örök nyugalom helyére. Legyen emléke, mint volt élete, áldott!

— **Gyula-Fehérvár** sz. kir. város törvényhatóságának tisztikara fájdalommal tudatja érdemteljes polgármestere, Miskolczi Dáuffy Károly, életének 66-ik évében, rövid szenvedés után ma délutáni 4—5 óra közötti elhunytát. Hült temei folyó hó 19-én délutáni 4 órakor a helybeli r. kath. temetőbe örök nyugalomra fognak elhelyeztetni. Béke poraira!

— **Udvardi Géza,** az ujabb irói nemzedék egyik tehetséges tagja, f. hó 15-én elhunyt Adonyban, alig 31 éves korában. Egy pályaműve a sz.-fehérvári pályázaton Vörösmarty-ódájával dijat is nyert Szép költői kedély volt, legyenek szép álmai odalenn!

— **A görögök fenyegetőleg lépnek fel** a porta ellen; mint a „Pol. Corr." Athénéből irják, görög mérvadó körökből azon, kérdés hangzik, hogy a három millió görög, a kik Epirusban, Thessaliában, Macedoniában, Trácsiában, Kis-Ázsiában, a szigettengeren és Krétában laknak, nem szenved-e a török igától ép ugy, mint a hercegovinai, boszniai és bolgárországi szláv? Mért tengődjék a számos, aránylag nagy műveltségű, vagyonos görög faj a törökök ázsiai kormányzata alatt? A hatalmak eddig csak a törökországi szlávokról szóltak és nem vettek tudomást a törökországi görögökről. — Hogy a szlávok nem egyedüli ellenségei a törököknek, hogy a törököt a görögök is gyülölik, mint elnyomójukat, az bizonyos. A kormány a kitörőfélben levő görög mozgalmat már nem birja megfékezni.

— **Egy borzasztó eset** tartja most izgalomban Reichenberg lakosságát, melyet bécsi lapok következőleg adnak elő: Pár nap előtt az ottani katonai lövölde táján egy gyáriigazgatónak 15 éves fia járt-kelt. Pajkosságból vagy merő kiváncsiságból felszedegette a földről a kilőtt puskagolyókat, s nem vette észre, hogy az őr fenyegetőleg kiabál reá. Ez csakhamar czélba vette a fiut s három lövés után a szerencsétlen halva rogyott össze. Pár értöktelen álomdarabért életével lakolt! S a katonai hatóság nem is vonhatja felelősségre a kegyetlen őrt, mert hisz a „reglement" szerint járt el.

— **Ijedtében halt meg** egy öreg ur, Koger, nyugalmazott kir. pénztári tisztviselő, ki negyven évnél tovább szolgálta az államot. Budavári lakásába nehány nap előtt csöndesen ült, midőn a szoba mennyezetéről egy csomó vakolat lezuhant s ettől ő ugy megijedt, hogy halálos szélhűdés érte. Ismerői, tisztelői részvéttel temették el.

— **Fonákságok.** Egy külföldi lap összeszedegeti az ellenmondó fonákságokat, melyek napfényre kerülnek az által, hogy a hirlapirók nem olvassák át, vagy nem gondolják meg, mit irnak. Szemelvényül szolgáljanak a következők: „Éjjel napfényre jött minden." „A halott Hubernek nevezé magát." „A holttest, mikor a helyszinére értünk, még élt." „Élettelenül rogyott össze és öt percz mulva ismét beszélni kezdett." „A harczmezőn maradt élők és holtak segélyért kiáltozának." „A hölgy lesütő szemét és ábrándosan felnézett a fellegekbe." — „A bizottság husz pár harisnyát és czipőt osztatott ki a szegények könnyeinek felszárítására." „A nő, arczán a szépség himporával" stb.

— **Kazán robbanás.** Kölnben a mult szombaton bizonyos Mayer nevű gyáros szövőgyára egy kazán szétrobbanása által teljesen romba dőlt s a legtöbb benne volt munkás a romok közé temettetett. Két kazán közül az egyiket a robbanás a gyáron keresztül lökte végig a másikat pedig többi darabba szakitva, a gyár tetejét törte keresztül a töredékekkel. A kazán egyik darabja, mintegy 30 mázsa súlyu, egy a robbanás helyétől 150 lábnyira fekvő 35 láb magas házon keresztül oly erővel dobatott egy másik házra, hogy ennek egyik falát teljesen elsodorta. Egy másik nagy darabja a kazánnak még messzebb, mintegy 300 lábnyira dobatott el, s egy uj házra esvén, annak födelét összetörte, s egész a másod emeletig áttörte az épületet. — A szomszédházak s a robbanás egész környéke a pusztulás és romlás leirhatatlan képét nyujtja. Eddig 17 egyént huztak ki a romok alól, kik közül 5 már meg volt halva. Az egyes holttestek borzasztóan meg vannak csonkitva. A szerencsétlenség oka még eddig ismeretlen.

— **Apró hirek.** Tüskeváron (Veszprém-megye) közelább egy 2 fejű leány született, ki ugy volt fejlődve mint más gyermek két éves korában; a gyermek születése után meghalt. — A nemzet ezred-éves jubileumának megünneplésére beérkezett tervezetek mind hasznavehetlenek A budapesti tanács most Gerlóczy alpolgármestert bizta meg ez ünnepély programmjának összeállításával. — Salonikiben a consulgyilkosság miatt eddigelő 138 embert fogtak el. — Garibaldi tábornok, mint hirlik, sulyosan beteg. — A bolgár felkelők Philippopolist fenyegetik, Bolgáriába uj csapateröditések küldettek. A felkelők bőven ellátvák fegyverrel és pénzzel. — Eszaki Boszniában naponta heves ütközetek folynak; a törökök erősitik a boszniai várakat. — Zágrábból irják: hogy a Száva vize folyton apad, a vészély eltünt, Sziszekről ellenben nyugtalanitó hireket közölnek. — Rubens két képe van jelenleg kiállitva eladásra, Párizsban. Az egyik „Bátor Károly, burgundi herczeg"-et a másik „Szép Fülöp osztrák herczeg"-et V. Károly atyját ábrázolja. — Láng Lajos, az „Ellenőr" belmunkatársa f. hó 17-én délután 6 órakor vezette oltárhoz Horváth Emiliát, Horváth Boldizsár leányát. A két családon kivül jelen voltak még: Trefort, Gorove, Csernátony, b. Kaas, Markus, b. Eötvös Loránd stb. Az ifju pár Párisba utazott.

KÖZGAZDASÁG.

Erdélyi kölcsönös jég- és tüzkármentő társulat.

Többfelől azon kérdés merült fel, hogy minő eljárást követett el e társulat, midőn valamely tagjának épületei leégtek.

Erre e társulat szabályai határozott tiszta intézkedést tartalmaznak minden lehető esetre; és pedig: tekintettel arra, hogy tagjai a véletlen szerencsétlenség következményei ellen, magukat megvédni tömörültek, és hogy — minden üzleti nyerészkedés kirekesztése mellett — károsultjainak szabályszabta igazságos kárának megtéritése lőn egyedüli czélul kitüzve, egyoldalu, a károsult érdekével szemben hátrányos eljárásnak helye nem lehetett!

Ilyképen a körülmények szerint első rendben a károsultnak állt jogában: történt kármennyiségét kellően részletezve, hiteles adatok által bemutatni, melyre, ha e kimutatás, az illetők vizsgálatán is keresztülvive, tényleg megegyezett, akkor minden további kitogás nélkül a káросszeg kifizetése utalványoztatott. Igy pl. épületeknél megkivántatott, hogy mindenekelőtt az elhamvadtnak felépitésére szükséges anyagok hiteles folyó árjegyzéke, még pedig azon napról adattassék be, a melyen az égés történt. Ennek alapján — a károsult befolyása mellett felhivott egy, vagy több szakember által — a helyszinén vevődött fel a leégett épület azon módon való helyreállitásának becsértéke, a leégéskori egészen uj állapotában, tekintet nélkül arra, hogy midőn az, azelőtt épitett, akkori anyagainak árai, a jelenihez képest, netalán felével vagy még többel is lentebb állhattak. Hogy pedig az ekként felszámitott uj épület, minő viszonyban állhat, a leégettel szemben, vagyis — leégéskor valóságos értéke mennyi lehetett a leégett épületnek, szükséges: hogy tervrajzilag az ujonnan construáltépület értékösszegéből azon számmennyiség üttettessék le, mely az avulási százalékát teszi, fenállhatása, vagyis rendes tartósága aránya szerint, pl. ha 100 évi tartóssága vehető fel, akkor évenkint 1 százalék, 75 évi tartósságnál 1½%, 50-nél pedig 2%.

Ezt leütve, kitünik a leégett épületnek valóságos becsértéke; és ha ezen, de csakis ezen mennyiséggel szemben, az arra vonatkozó biztositott összeg többet tett, p. o., ha avulási százalék leütése után, a leégett tárgy valóságos értéke 950 frt, ellenben biztositva volt 1000 frtig, akkor ezen 950 frton felüli többlet helytelen levén, csakis a kimutatott kárbecs összegét, t. i. 950 frtot lehet kártéritésül követelni; ellenesetben pedig, hogy ha a biztositott összeg lentebb áll, mint mennyire kütött a becsérték vagy pedig épen azt feléri: akkor a biztositott teljes összeg lesz kifizetendő — minden levonás nélkül.

Ily elvek alapján téritettek meg a részletes károk is! és pedig azon arányban, a minőben a részletes leromlások álltak a fenmaradt részek arányához képest, a kőlyg, hogy a károsult taggal szemben, bármily más czim alatti lealkuvás, vagy megrövidittetés — szabályszerű öszinte, tiszta eljárása mellett — közbeférközhetett volna.

Ezen alapelvek — az elemi csapások következményei elleni biztositásra vonatkozólag — nem valami ujak! Kizárván szándékos tulbiztositásból keletkezhető könnyelmű eljárásokat és lehető visszaélseket, jótékonyan hatnak az emberi társadalomban. Azért a meglevő tárgyaknak időszerinti valóságos értékét netalán tulhaladt, de nem rosz szándékból eredő biztositott összege — akár hol is — a károsultra nézve, csak azt eredményezheti: hogy — kellő eljárások mellett — a valóságos kára téritettik meg s nem egy oly mennyiségre, a képzelt, de valóban nem létezett kárnak, melyre egy biztositó intézet sem vállalkozhatik.

Kulisseky János.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Május 18-én 5% Metaliques 66,20 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 69,80 frt. 1860 iki államkölcsön 109 Bankrészvények 8.35 Hitelrészvények 134.40 London 119, frt. 65 Ezüst 10250 Cs. kir. arany 5. 65½ — Napoleond'or 9,53— 100 mark német értékű 58.90

Urbéri kötvények: Magyarországi 75.50 Temesvári 75.50 Erdélyi 74.75 Horvátországi —.—

Felelős szerkesztő: Békésy Károly

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

Sz. **833.** — 1876. (207) (2—3)

Pályázati hirdetmény.

Kolozsmegye mocsi járásához tartozó — négy községből álló és 500 frt. fizetéssel egybekötött M.-palatkai körjegyzőségre pályázat nyittatik.

Mintán azon jegyzői választás **1876. évi junius 10-ére** van kitűzve, pályázni kívánók felkéretnek, szabályszerű kérvényeiket, **junius 9-ig** az alólirthoz bényújtani.

A mocsi-járás szolgabirája.

M.-Kályán, 1876. május 15. KOMIS LAJOS, szolgabiró.

Sz. **4053.** — 1876. (197) (3—3)

Árlejtési hirdetés.

Közhirré tétetik, hogy a Bács—zsombori útvonalon a szucsáki határban lévő, a Nádas patakára épitendő hid kijavitása műszaki munkája, **f. évi május-hó 24-kén d. e. 10 órakor,** a megye-házánál tartandó árlejtés útjáu ki fog adatni.

Kikiáltási ár: 306 frt 99 kr. o. ért.

A részletes terv és feltételek az árlejtés napjáig naponként d. e. 10—12 és d. u. 3—5 óráig, a megyei aljegyzői irodában megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók tartoznak az árlejtés megkezdése előtt 10% bánatpénzt letenni, az árlejtést vezető tisztviselő kezébe.

Kolozsmegye alispánjától.

Kolozsvártt, május 10. 1876. GYARMATHY MIKLÓS, alispán.

Sz. **3759.** — 1876. (198) (3—3)

Árlejtési hirdetés.

Közhirré tétetik, hogy az Egeres—középlaki útvonalon folyó 1876-dik évben épitendő öt hid műszaki munkái **folyó évi május-hó 24-kén d. e. 10 órakor,** a megye-házánál tartandó árlejtés útján ki fognak adatni.

Kikiáltási ár:

1.) A műszaki munkálatokért öszvesen . . . . 1649 frt 42 kr.
2.) 258 köbméter kötermelés az Egeresi bányából és kihordatásért à 1 frt. . . . 258 frt — kr.
3.) 22 köbméter porondterm-lés az Inaktelki határról és elszállittatásért à 1 frt 20 kr. . . 62 frt 40 kr.

Fő-összeg: . . . 1969 frt 82 kr.

A részletes tervek és feltételek, az árlejtés napjáig naponként d. e. 10—12 és d. u. 3—5 óráig, a megye aljegyzői irodájában megtekinthetők.

Vállalkozni szándékozók tartoznak az árlejtés megkezdése előtt 10% bánatpénzt letenni az árlejtést vezető tisztviselő kezébe.

Kolozsmegye alispánjától.

Kolozsvártt, május 10. 1876. GYARMATHY MIKLÓS, alispán.

1213. Sz. I. (193) (3—3)

Hirdetmény.

A kolozsvári távirdaigazgatóság és főállomás részére **folyó év september 29-től kezdve 22** vagy **23** szobából, két konyhából és mellékhelyiségekből álló szállás kerestetik, a két hivatal részére együtt, vagy esetleg külön. Felkéretnek azon háztulajdonosok, kik ily lakhelyiségeket bérbeadni hajlandók, ajánlataikat a helybeli távirdaigazgatósághoz nyujtsák be. Előlegesen szóbelileg értekezhetni az igazgatóság helyiségében naponta **délután 2 órától 4-ig.**

A kolozsvári m. k. távirdaigazgatóságtól 1876. évi május 11-kén.

COACS.

A COACS-eladásra nézve egyelőre következő ár-mérséklés lép életbe:

50 kilogrammon alóli megrendelésnél, helytt a gyárban

à 50 kilog. 100 kr.

50 kilogrammon felül 250 kilogrammig

à 50 kilog. 85 kr.

250 kilogr. felül à 50 kilog. 75 kr.

A házhoz szállitásért 50 kilogrammon felül, a távolsághoz és mennyiséghez képest 50 kilogrammként 5—10 kr. fog számittatni.

A kolozsvári gázintézet kezelősége.

(203) (3—3)

---

(93) **Beküldetett.** (4—*)

Matico-beföcskendés Grimault és társa gyógyszerészektől Párisban.

A hudeső-folyások gyógyitására összehúzó, gyakran veszélyes beföcskendéseket használnak, a melyek gyuladást s a rés ek megszükülését okozzák.

A párisi orvosok 12 év óta előnyt adnak a matico-beföcskendésnek, mert ép oly gyorsan mint biztosan hat, a nélkül, hogy káros következményei volnának.

Ezen, a perui matico-növényből készült, a folyások gyógyitására régóta alkalmasnak elismert beföcskendés után a beteg nehány nap alatt megmenekszik kellemetlen állapotától.

Pénztüdőcsőnél a könyv árán felül még 10 kr. mellékelendő a fuvarlevél és csomagolásért.

Épen most jelent meg

és kapható **STEIN JÁNOS** könyvkereskedésében Kolozsvárt:

A koporsónál.

Közönséges és alkalmi

halotti imák.

Irta **KÖNYVES TÓTH KÁLMÁN,** ev. ref. lelkész.

Diszes fekete bőrkötésben. Ára 2 frt 40 kr.

TOVÁBBÁ:

Irodalmi és politikai arczképek.

Irta ASBÓTH JÁNOS.

TARTALOM:

Vörösmarty Mihály.— Három Nemzedék. Széchényi és Vörösmarty. Kossuth és Petőfy. Deák és Arany. — Deák koporsójánál. — Báró Eötvös József.— Báró Kemény Zsigmond.— A fiatal irodalomból. Rákóczi és Dóczi. Arany László. Beöthy Zsolt és Ábrányi Kornél.— Báró Józsika Kálmán.— Conservativek és Szabadelvűek 1825-től Világosig.— Gróf Széchényi István és gróf Desewffy Aurél.— A Conservativek harcza az alkotmányért.— Gróf Andrássy Gyula miniszterelnök.— Gróf Andrássy Gyula külügyminiszter.

Diszes kiállitásu boritékba fűzve. Ára 3 frt.

Az új cselédtörvény.

(Életbe lépett 1876. május 1-én.)

TÖRVÉNYCZIKK

A CSELÉD ÉS GAZDA KÖZÖTTI

viszony szabályozásáról,

a gazdasági munkásokról és a napszámosokról.

Ára fűzve 20 kr. postán küldve 22 kr.

Távirdai gép- és kapcsolástan.

A posta- és távirda intézetnél alkalmazottak használatára.

50 kőmetszetű ábrával.

Irta SZÉKELY ISTVÁN magy. kir. távirdatiszt. Ára fűzve 1 ft 60 kr.

Kolozsvár részletes leirása és ERDÉLY FÖLDRAJZA.

Az újabb nevelési elvek szerint,

ELEMI és NÉPISKOLÁK használatára.

Készité PÁNCZÉL FERENCZ.

Két köre metszett tér- és földképpel. Második javitott és bővitett kiadás.

Ára kötve **40** kr.

---

(73) (9—9)

Mell- és tüdő-betegeknek!

Azon t. cz. vásárlók, a kik a glogguitzi községi képviselőségnek 1876 január 27-kén kelt nyilatkozata szerint 1856 óta csupán általam készitett kitűnő **Schneeberg-féle növény-állopot** egyenlő minőségben **valódi** állapotban élvezik birni, sziveskedjenek ezután mindig határozottan

Wilhelm Schneeberg-féle növény-állopját kérni.

Egy lepecsételt eredeti palacsk ára 1 frt 25 kr. göngyért külön kr.

Főraktár Wilhelm Ferencz gyógyszerésznél Neunkirchenben.

WILHELM **valódi** Schneeberg-féle növény-állopja **csak valódi** minőségben kapható **Kolozsvárt VALENTINI A.** gyógyszerész. Balázsfalván **Schleszl Károly** gyógyszerész.

Erdélyi PINCZE-EGYLET Kolozsvárt

ÁRJEGYZÉK.

Évszám	Hordókban — Hectoliter szerint (100 liter 71 ausztriai pint)	frt	kr	100 cilinder üveg nélkül frt	100 nagy üveg 70 centiliter frt	100 kis üveg 35 centiliter frt
	a) Asztali borok					
	Asztali bor 1-ső osztályu	42	—	80	60	32
	„ „ 2-od „	33	—	—	—	—
	„ „ 3 ad „	29	—	60	45	25
	„ „ 4-ed „	20	—	42	—	—
	„ „ 5- öd „	13	—	—	—	—
	b) Csemege borok					
1827	Herepei — — . . . . . kitünő	—	—	—	250	130
1846	Szilvási	—	—	—	200	105
1834	Tasnádi	—	—	—	200	105
1846	Tasnádi	—	—	—	100	55
1862	Törökhegyi	—	—	—	150	80
1866	Traminer első osztályu	—	—	—	150	80
1866	Kukullómenti sajtolás	—	—	—	150	80
1862	Kukullómenti — — igen finom . . .	71	—	—	80	42
1866	Som	88	—	—	100	55
1872	Muskotály	71	—	—	80	42
1872	Riesling	71	—	—	80	42
1872	Wälsch Riesling	62	—	—	70	38
1872	Traminer	71	—	—	80	42
1866	Bakator	71	—	—	80	42
1866	Leányka	71	—	—	80	42
1862	Rózsamáli	71	—	—	80	42
1862	Mezőségi	71	—	—	80	42
1872	Erdélyi vegyes	62	—	—	70	38
1866	Kitünő erdélyi aszu I. oszt.	160	—	—	150	80
1866	„ „ „ II. „	133	—	—	125	70
	c) Vörös borok					
1872	Carbenet	106	—	—	120	65
1872	Oporto	71	—	—	80	42

(171) **Vasabrancsos hordók ára:** (4—50)

1 darab ea 25— 30 liter ürtartalma ½ akós 2 f 75 kr.
1 „ „ 50— 60 „ „ 1 „ 3 f 50 kr.
1 „ „ 110—120 „ „ 2 „ 5 f — kr.
1 „ „ 220—250 „ „ 4 „ 8 f — kr.
4 hectolitertől 7 hectoliterig (8—13 akó) hectoliterenként 3 frt 40 kr.

Ösmertetés czéljából összeállitás:

Fen elősorolt borokból 18/1 nagy üveg különféle faju bor ára ilyt Kolozsvárt pakolással 18 frt., 18/2 különféle kis üveg ára pakolással együ 9 frt 50 kr.

---

(192) **Nyújtsunk kezet a szerencsének!**

875,000 bir. márka vagy 218,750 forint

fogyasztmány nyújt kedvező szerben a legfijabb nagy pénzkisorsolás, melyen a magyar kormány e gondoskodott is biztositott.

Az uj terv előnyös szervezete olyan, hogy kevés hő befizetés alatt 7 kisorsolásban **43,400 nyeremény 875,000** frt. biztosan kihuzatni, melyek közt van esetleg 125,000 frt. nagy nyeremény, kétszázezer forint tőke nyeremény, kétszázezer forint nagyszerű, kétszázezer forint

1	nyeremény à	250,000 m.	
1	„ „	„ 125,000 „	
1	„ „	„ 50,000 „	
1	„ „	„ 50,000 „	
1	„ „	„ 40,000 „	
1	„ „	„ 36,000 „	
3	„ „	„ 30,000 „	
5	„ „	„ 25,000 „	
5	„ „	„ 20,000 „	
6	nyeremény à	15,000 m.	
7	„ „	„ 12,000 „	
11	„ „	„ 10,000 „	
28	„ „	„ 6,000 „	
55	„ „	„ 4,000 „	
200	„ „	„ 2,100 „	
412	„ „	„ 1,200 „	
621	„ „	„ 500 „	
700	„ „	„ 250 „	
24,350	„ „	„ 125 „	
		sat.	

A nyereményhúzások terv-szerűleg hivatalosan vannak megállitva.

E nagy, az államtól biztositott pénzkisorsolás legkiszelebbi első húzására

1 egész eredeti sorsjegy ára csak 6 márka vagy 3½ frt
1 fél „ „ „ „ 3 „ „ „ 1¾ „ „
1 negyed „ „ „ „ 1½ „ „ „ 90 kr.

Megrendelések az összegnek készpénzben, postai utalvány általi beküldése, vagy utánvétele mellett a legpontosabb szolgálatban lesznek, s az államjegyekkel ellátott predeti sorsjegyeket ötünk aláirásával egyszerűen megküldjük.

A szükséges hivatalos tervek ingyen megküldetnek a megrendelésekhez és húzás után felhivatlanul küldjük meg a résztvevőknek a hivatalos nyereményjegyzéket.

A nyereményeket állami biztositás mellett mindig pontosan fizettettek ki s kívánságra egyenes megküldéssel vagy az austriai nagyobb pénzekben levő összeszámitásnak az illető helyre a kifizetés.

Gyűjtőidőknek mindig kedvezett a szerencse s több nagy nyereményt mellett gyakran tévedtek a tényleges nyertesek, melyek egyszerűen fizettetnek ki az ügyfeleknek.

Egy ily, a legszilárdabb alapra fektetett vállalatnál a résztvevés elérhetőbbig bizonyosan igen előnyös lesznek, kérjük tehát, hogy minden megrendelőnek megtiszteltessünk, a megrendeléseket minélfogva az illetőnek megküldjük és minden szerencsés esetben a nyereményeket a legrövidebb idő alatt t. cz. megbizóink és ügyfeleinek kiszámoljuk.

Kaufmann és Simon,

bank- és váltóüzlete Hamburghan,

mindenféle állami ösvényt, vasúti-résvény és kölcsönsorsjegy vásárlása és eladása.

U. I. Egy itátal köszönetet mondunk az eddig irántunk tanusitott bizalomért, s midőn ez uj kisorsolás iránt résztvevőket esedezünk, szerencsés szerencsét kívánunk a nagyszerű nyereményekhez és ügyfeleinek kiszámoljuk.

Fennebbiek.

---

(161) (5—6)

STEIN JÁNOS

muzeum egyleti könyvárus és tudom. egyetemi nyomdásznál Kolozsvárt megjelent:

A KIRÁLYHÁGON INNENI ORSZÁGRÉSZ **(ERDÉLY)**

TÖRVÉNYSZÉKI FELOSZTÁSA XXII térképpel.

Szerkesztették néhai BOLDIZSÁR FERENCZ erdélyi telekkönyvi igazgató és BORDEAUX JENŐ telekkönyvi biztos.

Minden térkép külön kimutatja a törvényszéki kerületet minden községeivel név szerint, a járásbiróságokat külön választva és azon közigazgatási egész területet, melyből a kir. törvényszék alakitva van.

Ki van mutatva a törvényszéki kerületek és járásbiróságok kiterjedése mértföldenként, népessége lélek-szám szerint.

Ki vannak mutatva a nevezetesebb folyók vas-, ország- és nevezetesebb megyei utak.

Minden térképhez adott önálló szövegben ki vannak jelölve:

1. A térképen látható törvényszéki kerület összes adó községei betürendben magyar és ismert román és német neveikkel.
2. Minden község neve után határ mennyisége holdakban és hogy telekkönyve mikor lépett életbe.
3. Meg van nevezve az adókerület, melyhez minden község tartozik.
4. A közigazgatási hatóság, törvényszék, járásbiróságok székhelyei.
5. Érsekségek, püspökségek székhelyei.
6. Fürdő helyek, só- és érczbányák.
7. Posta állomások.
8. A törvényszékek székhelyétől a járásbiróságok székhelyei, s nevezetesebb községek köztiávolság.

Ezen, a legnagyobb szorgalommal kidolgozott, nagy 8-adrét füzetben összeállitott 22 térkép, a fenn elősorolt tárgyakat tartalmazó szöveggel és diszes czirlappal ellátott mű ára 6 frt. Postán küldve vagy utánvéttel 6 frt 20 kr.

Kemény táblába csinosan bekötve 7 frt. Postán küldve de bérmentve 7 frt 50 kr.

Megjegyezzük: hogy a **térképek**, miután szerkesztésök alkalmával, minden adóközség tőhegyre szedve pontosan számba vétetett, pontosság tekintetében minden eddig kiadott térképeket felimulnak, s a hozzájok adott szöveg tartalmánál fogva a jelen szervezkedési korszakban **törvényszékek, birák, ügyvédek, közigazgatási és vámosi hatóságoknak, községeknek és egyes birtokosoknak egyaránt nélkülözhetlen kézikönyv gyanánt szolgál,** miután minden Erdélyben létező egyes községnek **politikai, törvenykezési és adóügyi** tekintetben hovátartozósága, ugy földiratilag mint betüszerint egy tekintetre ivehető.

Továbbá a munkálat történelmi részénél a hirdetményben előfordultakon kivül meg minden egyes község telekkönyvi hatósága, s a telekkönyvi munkálat kihirdetési ideje a legutolsó napokig ki van téve, valamint mindennemű változás mely 1872 óta felmerült, tekintettel a m. évi julius 31-kén megjelent miniszteri rendeletre, melynélfogva az abrudbányai, fogarasi, gy.-szent-miklósi- hátszegi, naszódi, sepi-szentgyörgyi és szamosujvári kir. törvényszékek, más törvényszékekhez beosztattak, a legnagyobb pontossággal keresztül vitetett, s igy Erdély községeinek történeti nevezetességek leirása, valamint törvénykezési, közigazgatási s telekkönyvi beosztása tekintetében teljesen hű képét állitja előnkbe.

Azon t. cz. előfizetőknek, kik Boldizsár Ferencz ur kezéhez 5 frtot előfizettek, példányaikat 2 frt 50 utánfizetés mellett kiszolgáltatjuk.

Stein János.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.